

KRESOWE WĘDRÓWKI

To wyprawa dla wszystkich, którzy poszukują unikalnej przyrody (np. ekotyp sosna supraska) oraz interesuje ich mieszanka kulturowa i religijna Podlasia (polski orient tatarsko-muzułmański, prawosławie, katolicyzm, liczne ślady po ludności żydowskiej i ewangelikach; mniejszości narodowe i etniczne).

Informacje o wyprawie

Czas wyprawy:	3 dni
Noclegi:	Kamper, który można zaparkować i podłączyć do wody oraz prądu na parkingu leśnym (GPS 53.265857, 23.638616) znajdującym się przy wjeździe do siedziby Nadleśnictwa Krynki (ewentualnie obiekty prywatne np. Lipowy Most, Supraśl)
Liczba kilometrów do przejścia łącznie:	16 km
Liczba kilometrów do przejechania łącznie:	202 km
Sugerowana liczba osób na wyprawie:	2-6

Dlaczego tutaj?

Puszcza Knyszyńska to kwintesencja Podlasia – jeden z największych kompleksów leśnych w kraju, młodsza „siostra” Puszczy Białowieskiej.

Znajduje się tutaj drugi co do wielkości park krajobrazowy w Polsce charakteryzujący się unikalną przyrodą - lasem „borealnym” o charakterze tajgi (iglaste ostępy typowe dla Alaski czy Kamczatki). Puszcza to również malownicze wsie zastygłe w XIX wieku oraz mieszanka kultur dawnego pogranicza Korony i Wielkiego Księstwa Litewskiego a także miejsce powstania języka esperanto.

Wyprawa w tłumaczeniu na Polski Język Migowy (PJM) dostępna jest pod linkiem:

<https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/aktualnosci/ciekawy-weekend-w-puszczy-knyszynskiej>

Obiekty wymagające rezerwacji

Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej, ul. Leśna 7, 16-010 Wasilków (wejście do Muzeum oraz pokaz sokolniczy)	85 74 36 082 pmkl@skansen.bialystok.pl
Silvarium, Poczopek 6D, 16-113 Szudziałowo,	85 722 96 40, 85 722 96 41 krynki@bialystok.lasy.gov.pl
Muzeum Ikon w Supraślu, ul. Klasztorna 1, 16-030 Supraśl. W sezonie turystycznym wejście na ekspozycję bez dokonania wcześniejszej rezerwacji może być niemożliwe z powodu braku wolnych miejsc. Rezerwacja wyłącznie telefoniczna – tel. 509 336 829.	509 336 829

Propozycja programu wyprawy

Piątek

1.	Przyjazd do Kopnej Góry na parking pod główną bramę Arboretum.
2.	Spacer po Arboretum. W bezpośrednim sąsiedztwie Arboretum znajduje się cmentarz wojenny z 1831 roku (do przejścia ok. 3 km, czas zwiedzania Arboretum i cmentarza ok. 1h)
3.	Przejazd na parking przy Polanie Kopna Góra – początek ścieżki przyrodniczej „Woronicza” (ok. 800 m, czas przejazdu ok. 1 min), a następnie spacer ścieżką przyrodniczą „Woronicza” (początek ścieżki znajduje się w północno-wschodniej części polany przy torach kolejki wąskotorowej. Koniec ścieżki także znajduje się na Polanie w Kopnej Górze -dł. ścieżki ok. 4 km, czas przejścia ok. 1,5 h). Ścieżka przedstawia walory przyrodnicze rezerwatu „Woronicza”, przybliży historię kolejki wąskotorowej w Puszczy Knyszyńskiej, prezentuje wybrane zagadnienia prowadzenia gospodarki leśnej
4.	Przejazd na parking leśny (GPS 53.233538, 23.475128) przy początku Ścieżki Bartnicznej (droga w kierunku miejscowości Łaźnie ok.3 km od głównej bramy Arboretum, czas przejazdu ok. 5 min), a następnie przejście „Ścieżki Bartnicznej”, gdzie znajdują się m.in.: rzeźba Pszczoły, gra plenerowa, tablice informacyjne czy miejsca odpoczynku (ok. 1 km, czas ok. 40 min)
5.	Przejazd kamperem na parking leśny w Poczopku przy Nadleśnictwie Krynki (ok. 14 km, czas przejazdu ok. 20 min), kolacja we własnym zakresie, nocleg w kamperze

Sobota

1.	Śniadanie we własnym zakresie
----	-------------------------------

2.	Przejazd z Poczopka do Supraśla – na parking przy ulicy Białostockiej (GPS 53.210270, 23.334430) – miasteczka, które od 1999 r. ma statut uzdrowiska (ok. 22 km, czas przejazdu ok. 20 min) oraz zwiedzanie unikatowego prawosławnego monasteru Zwiastowania Najświętszej Marii Panny w Supraślu – gotycko-bizantyjska cerkiew obronna, cerkiew św. Jana Teologa (czas zwiedzania ok. 1 h tylko z przewodnikiem - mnichem)
3.	Zwiedzanie sąsiadującego z cerkwią Muzeum Ikon zlokalizowanego w XVII wiecznym pałacu archimandrytów supraskich - pierwszego w Polsce interaktywnego muzeum ikon prezentującego sztukę sakralną prawosławia. Wystawy są opatrzone oprawą świetlną, obrazową i dźwiękową (czas zwiedzania ok. 45 min).
4.	Przejazd do skansenu Podlaskiego Muzeum Kultury Ludowej w Wasilkowie (ok. 7 km, czas przejazdu ok. 10 min) - zwiedzanie skansenu „Podlaskiego Muzeum Kultury Ludowej” - zbiór obiektów architektury drewnianej pokazujące jak wyglądała podlaska wieś w połowie XIX wieku, w tym nieczynnej, oryginalnej bimbrowni leśnej z terenu Puszczy (czas zwiedzania ok. 2,0 h)
5.	Obiad we własnym zakresie w okolicach Wasilkowa
6.	Przejazd do Kruszynian na bezpłatny parking przy Meczecie (GPS 53.178027, 23.813650, ok. 60 km, czas przejazdu ok. 1 h) oraz zwiedzanie meczetu w Kruszynianach oraz mizaru - starego cmentarza tatarskiego po których przewodnikiem jest polski Tatar (czas zwiedzania ok. 1 h). Można odwiedzić też bezpłatnie muzeum kultury zlokalizowane po drugiej stronie drogi w budynkach Centrum Edukacji i Kultury Muzułmańskiej Tatarów Polskich czy skosztować przepysznych tatarskich specjałów.
7.	Powrót do Poczopka (ok. 19 km, czas przejazdu ok. 20 min), kolacja we własnym zakresie, nocleg w kamperze

Niedziela

1.	Śniadanie we własnym zakresie
2.	Spacer do Silvarium przy siedzibie N. Krynki w Poczopku (do przejścia ok. 100 m, czas przejścia ok. 1 min), zwiedzanie Silvarium – leśnego parku, gdzie można zobaczyć: liczne, malownicze mostki nad małą rzeczką i stawem, ciekawe rzeźby z drewna i kamienia, drewniane chatki, zegary słoneczne, Strigiforium (dom sów ze wszystkimi gatunkami sów żyjących lub przebywających okresowo na terenie Puszczy Knyszyńskiej), Ptasią Chatę (bez możliwości wejścia do środka), Tropinkę – ścieżkę "Śladami leśnych mieszkańców", aleję drzew, którą leśnicy nazwali „Alejką Feng Shui”, poznać zioła podlaskie i ich właściwości oraz czerpać energię w kręgu mocy czy przechadzać się po Parku Megalitów czyli wędrujących skał, poznać naturalną oczyszczalnię ścieków. (do przejścia ok. 4 km, czas przejścia ok. 1,5 h)
3.	Przejazd do Tykocina na parking w centrum miasteczka (GPS 53.207686, 22.773491), nazywanego „perłą baroku” lub „miasteczkiem bajeczką” przez Agnieszkę Osiecką (przejazd trasą przez miejscowości Kopisk, Chraboły, Knyszyn, Krypno ok. 66 km, czas przejazdu ok. 60 min), obiad (we własnym zakresie) w Tykocinie, gdzie spróbować można np. przysmaków kuchni żydowskiej (ok. 1 godziny), zwiedzanie zamku królewskiego ostatniego Jagiellona w Tykocinie – wielkiej XVI wiecznej twierdzy, wzniesionej i ciągle rozbudowywanej nakładami prywatnego inwestora (czas zwiedzania ok. 45 min; http://www.zamekwtykocinie.pl)
4.	Spacer przez most nad rzeką Narew do zamku królewskiego ostatniego Jagiellona w Tykocinie (ok 650m, czas przejścia ok. 10 min) i zwiedzanie zamku królewskiego ostatniego Jagiellona w Tykocinie – wielkiej XVI wiecznej twierdzy, wzniesionej i ciągle rozbudowywanej, milionowymi nakładami prywatnego inwestora (czas zwiedzania ok. 45 min) a następnie spacer powrotny przez most nad rzeką Narew na rozległy rynek tykociński (ok. 650m, czas przejścia ok. 10 min) i zwiedzanie rynku z XVIII wiecznym pomnikiem hetmana Stefana Czarnieckiego, drugiego po Kolumnie Zygmunta w Warszawie świeckiego pomnika w Polsce (czas zwiedzania ok. 15 min)

Arboretum Nadleśnictwa Supraśl w Kopnej Górze

- Wejście na teren Arboretum jest bezpłatne.
  - Arboretum jest czynne w okresie od 1 kwietnia do 30 września w godzinach 9-19 we wszystkie dni tygodnia. Orowadzanie przez przewodnika grup zorganizowanych – tylko w dni robocze, po uprzednim uzgodnieniu.
  - Przy drodze znajduje się parking, a na obszarze całego Arboretum wiele miejsc na piknik.
- źródło: <https://suprasl.bialystok.lasy.gov.pl/arboretum-w-kopnej-gorze#.Y4RhrX2ZOUk>

Ścieżka przyrodnicza Woronicza

- Ścieżka przedstawia walory przyrodnicze rez. "Woronicza" obejmującego całą zlewnię strumienia i źródła. Płaski teren urozmaicają moreny czołowe i kemy. Znajdziemy tu bogactwo roślin objętych ochroną całkowitą wraz z gatunkami rzadkimi. Wzdłuż ścieżki można podziwiać walory przyrodnicze rezerwatu, sposoby prowadzenia gospodarki leśnej, poznać historię i dzisiejszy stan dawnej, leśnej kolei wąskotorowej, którą transportowano drewno. Początek ścieżki znajduje się w północno-wschodniej części polany przy torach kolejki wąskotorowej, koniec – przy parkingu na dawnej składnicy drewna.
  - Wejście na ścieżkę jest bezpłatne.
  - Długość ścieżki – 4,1 km
- źródło: https://czaswlas.pl/obiekty/?p=2&id_obiekt=33132

Ścieżka Bartnicza

- Na ścieżce znajduje się mała infrastruktura wypoczynkowa: 4 zadaszenia z ławkami i stołami, oraz 7 tablic informacyjnych opisujących biologię, rasy i występowanie pszczoł, pożytki jakie dają nam pszczoły i ich zastosowanie w lecznictwie, zagrożenia ze strony środowiska, tradycyjne bartnictwo oraz wskazówki jak możemy pomóc pszczołom. Dodatkową atrakcją jest plenerowa gra edukacyjna.
  - Głównym zadaniem ścieżki jest uświadomienie dzieciom i dorosłym znaczenia owadów zapylaczy w przyrodzie, w tym

szczególnie pszczoł. Oprócz roli edukacyjnej ścieżka bartnicza służy jako miejsce wypoczynku w jednym z najstarszych fragmentów drzewostanów w Nadleśnictwie Supraśl i stanowi niewątpliwie atrakcję turystyczną dla gości coraz częściej odwiedzających przepiękne lasy Puszczy Knyszyńskiej.

- Wejście na ścieżkę jest bezpłatne.
- Długość ścieżki – ok 1 km
- źródło: https://czaswlas.pl/obiekty/?p=2&id_obiekt=33135

Monaster w Supraślu

- Monaster jest otwarty dla zwiedzających codziennie (oprócz poniedziałków i świąt)
od 1 kwietnia do 31 października:
wtorek-sobota w godz. 10.00-13:30; 14:30-16:00 (przerwa 13:30-14:30)
niedziela w godz. 12:00-16:00
cisza monasterska 16.00-17.45
od 1 listopada do 31 marca
wtorek-sobota w godz. 10.00-13:30; 14:30-15:00 (przerwa 13:30-14:30)
niedziela w godz. 12:00-15:00
cisza monasterska 15.00-16.45
- Ostatnie wejście zwiedzających do Monasteru odbywa się 20 minut przed ciszą monasterską. Bramy Monasteru zamykane są po nabożeństwie wieczornym.
- Bracia oprowadzają grupy wyłącznie po uzgodnieniu pod numerami telefonów: 530 551 778 (od 10.00-do 16.00).
- cennik: 7 zł /os. cegielka na odbudowę cerkwi; grupy zorganizowane + 50 zł przewodnik - mnich (źr. kontakt tel. w grudniu 2021, brak możliwości kontaktu w maju 2022)
- źródło: <https://monaster-suprasl.pl/zwiedzanie>

Muzeum Ikon w Supraślu

- Godziny zwiedzania (codziennie oprócz poniedziałków i dni świątecznych):
  - wtorek - niedziela w godz. 10:00 – 17:00
- Ostatnie wejście zwiedzających na wystawy odbywa się na godzinę przed zamknięciem muzeum.
- Ceny biletów:
  - czwartek – wstęp bezpłatny
  - zwiedzanie wszystkich ekspozycji stałych: bilet normalny 20 zł, bilet ulgowy 10 zł
- Muzeum nie przyjmuje rezerwacji drogą mailową
- źródło: <https://muzeumpodlaskie.pl/oddzialy/muzeum-ikon-w-supraslu/>

Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej w Wasilkowie

- Wejście na teren Podlaskiego Muzeum Kultury Ludowej jest możliwe przez cały rok od poniedziałku do niedzieli.
  - Od 1 kwietnia do 30 września Muzeum jest czynne w godzinach 10.00 – 18.00.
  - Od 1 października do 30 marca Muzeum jest czynne w godzinach 09:30 – 17:00.
  - Wystawy Podlaskiego Muzeum Kultury Ludowej są czynne w następujących godzinach:
w okresie od 1 kwietnia do 30 września w godzinach od 10:00 do 18:00 - wszystkie dostępne wystawy,
w okresie od 1 października do 31 października:
    - od poniedziałku do piątku w godzinach od 10:00 do 15:00 - wszystkie dostępne wystawy
    - sobota i niedziela w godzinach od 9:30:00 do 17:30 - wszystkie dostępne wystawy po wcześniejszym zgłoszeniu mailowym lub telefonicznym (minimum 3 dni przed ustalonym terminem wizyty w muzeum)
- w okresie od 1 listopada do 6 kwietnia od poniedziałku do piątku w godzinach od 10:00 do 15:00 - trzy wystawy stałe, tj. „Sztuka ludowa Podlasia”, „Wnętrza dworskie w dworze z Bobry Wielkiej” oraz „Wiejska szkota w czasach PRL-u” po wcześniejszym zgłoszeniu mailowym lub telefonicznym (minimum 3 dni przed ustalonym terminem wizyty w muzeum).
- Sprzedaż biletów 30 minut przed zamknięciem muzeum.
- Ceny biletów:
Bilet spacerowy – normalny 10 zł
Poniedziałek jest dniem bezpłatnego wstępu na wystawy stałe.
Zwiedzanie z przewodnikiem (około 2 godziny) – normalny 25,00 zł
Bilet wstępu na 3 wystawy - normalny 12,50 zł
Zwiedzanie wystaw możliwe jest wyłącznie z przewodnikiem.
- źródło: <http://www.skansen.bialystok.pl/>

Zamek w Tykocinie

- Zamek otwarty jest codziennie w godz. 11.00 – 17.00. Zwiedzanie trwa ok. 45-50 minut.
- Godziny zwiedzania: 11:00, 12:00, 13:00, 14:00, 15:00, 16:00.
- Ceny biletów: osoby dorosłe: 19 zł. Przewodnik polskojęzyczny w cenie biletu,
- Zwiedzanie z przewodnikiem w języku obcym: 150-200 zł, możliwe wyłącznie po wcześniejszej rezerwacji.
- źródło: <https://zamekwytykocinie.pl/>

Wielka Synagoga, Dom Talmudyczny - Muzeum w Tykocinie

- Muzeum w Tykocinie czynne jest dla zwiedzających codziennie oprócz poniedziałków i dni świątecznych:

- od 01.05 do 30.09 w godz. 10.00 - 18.00 - wtorek - niedziela
- od 01.10 do 30.04 w godz. 10.00 - 17.00 - wtorek - niedziela
- Ostatnie wejście zwiedzających na wystawy odbywa się na 30 minut przed zamknięciem muzeum.
- Ceny biletów: bilet normalny 25 zł
- środa – wstęp bezpłatny na wystawy stałe.
- źródło: <http://muzeum.bialystok.pl/muzeum-w-tykocinie/godziny-otwarcia-i-ceny-biletow/>

Silvarium

- Park Silvarium w Poczopku jest czynny cały rok. Obiekt można zwiedzać od świtu do zmroku.
  - Informacje szczegółowe dotyczące Galerii na Skraju Puszczy oraz Silvarium udzielane są w godz. 7.00 – 15.00 od poniedziałku do piątku pod nr telefonu: 85 7229647; 728954727.
  - Zwiedzanie plenerowej części obiektu jest bezpłatne.
  - Parking tuż przy obiekcie jest bezpłatny. Przewiduje miejsca dla autokarów, aut osobowych, kamperów oraz stacje rowerowe.
- źródło: <https://krynki.bialystok.lasy.gov.pl/silvarium1#.Y4Rnkn2ZOUk>

Meczet w Kruszynianach

- Zwiedzanie meczetu jest możliwe praktycznie przez cały rok. Od maja do końca września Meczet w Kruszynianach jest otwarty w godz. 9.00 – 19.00. W pozostałych miesiącach, przyjazd warto poprzedzić telefonem, by umówić się z przewodnikiem meczetu.
  - Tel. do przewodnika meczetu: 502 543 871.
  - Cennik: bilet normalny – 10 zł
  - Zwiedzając meczet należy pamiętać, że jest to obiekt sakralny, a więc należy:
    - zachować należytą powagę,
    - przed wejściem do meczetu należy zdjąć obuwie – nakaz religijny,
- Osobom pod wpływem alkoholu wstęp do meczetu jest zabroniony – nakaz religijny.
Wewnątrz meczetu zabrania się robienia zdjęć, słuchania muzyki i spożywania alkoholu.
Przebywając wewnątrz meczetu proszę stosować się do poleceń przewodnika.
- źródło: <https://kruszyniany.com.pl/zwiedzanie/>

Informacja ważna, dot. telefonów komórkowych!

- Na terenie Nadleśnictwa Krynki, szczególnie w Kruszynianach, proponujemy wyłączenie roamingu ponieważ możemy znaleźć się w zasięgu sieci białoruskiego operatora.

Informacja o wyprawie

Nocleg w kamperze na parkingu przy wjeździe do Nadleśnictwa Krynki, Poczopek 6D, 16-113 Szudziałowo	Parking bezpłatny; przyłączenie do energii el. w cenie 5 zł/4 kWh (Uwaga: monety tylko w nominale 5 zł) oraz przyłączenie do wody w cenie 2 zł/50 litrów (w okresie zimowym brak wody), przenośne kabiny WC typu Toi-Toi (źr. wizyta terenowa 10.2022)
Monaster w Supraślu	10 zł/os. (cegiełka na odbudowę cerkwi) (źr.: kontakt telefoniczny marzec 2024)
Muzeum Ikon w Supraślu	20 zł/os. (źr.: http://muzeum.bialystok.pl/muzeum-ikon-w-supraslu/godziny-otwarcia-i-ceny-biletow/)
Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej w Wasilkowie	25 zł/os. - bilet spacerowy + bilet wstępu na 3 wystawy (źr.: http://www.skansen.bialystok.pl/dla-zwiedzajacych/cennik/)
Meczet w Kruszynianach	10 zł/os. (źr.: http://atrakcjepodlasia.pl/atrakcje-turystyczne/meczet-w-kruszynianach/)
Zamek w Tykocinie	19 zł (źr.: https://zamekwtykocinie.pl/zwiedzanie/)
Wielka Synagoga oraz Muzeum w Tykocinie	25 zł/os. (źr.: http://muzeum.bialystok.pl/muzeum-w-tykocinie/godziny-otwarcia-i-ceny-biletow/)
*Łącznie:	budżet potrzebny na noclegi oraz bilety wstępu wynosi 218 zł dla dwóch osób

* Koszt łącznie nie zawiera m.in. kosztów przejazdów, en. elektrycznej, wody i wyżywienia (nr kat. WSL2018004DOR akt. 10.2024)